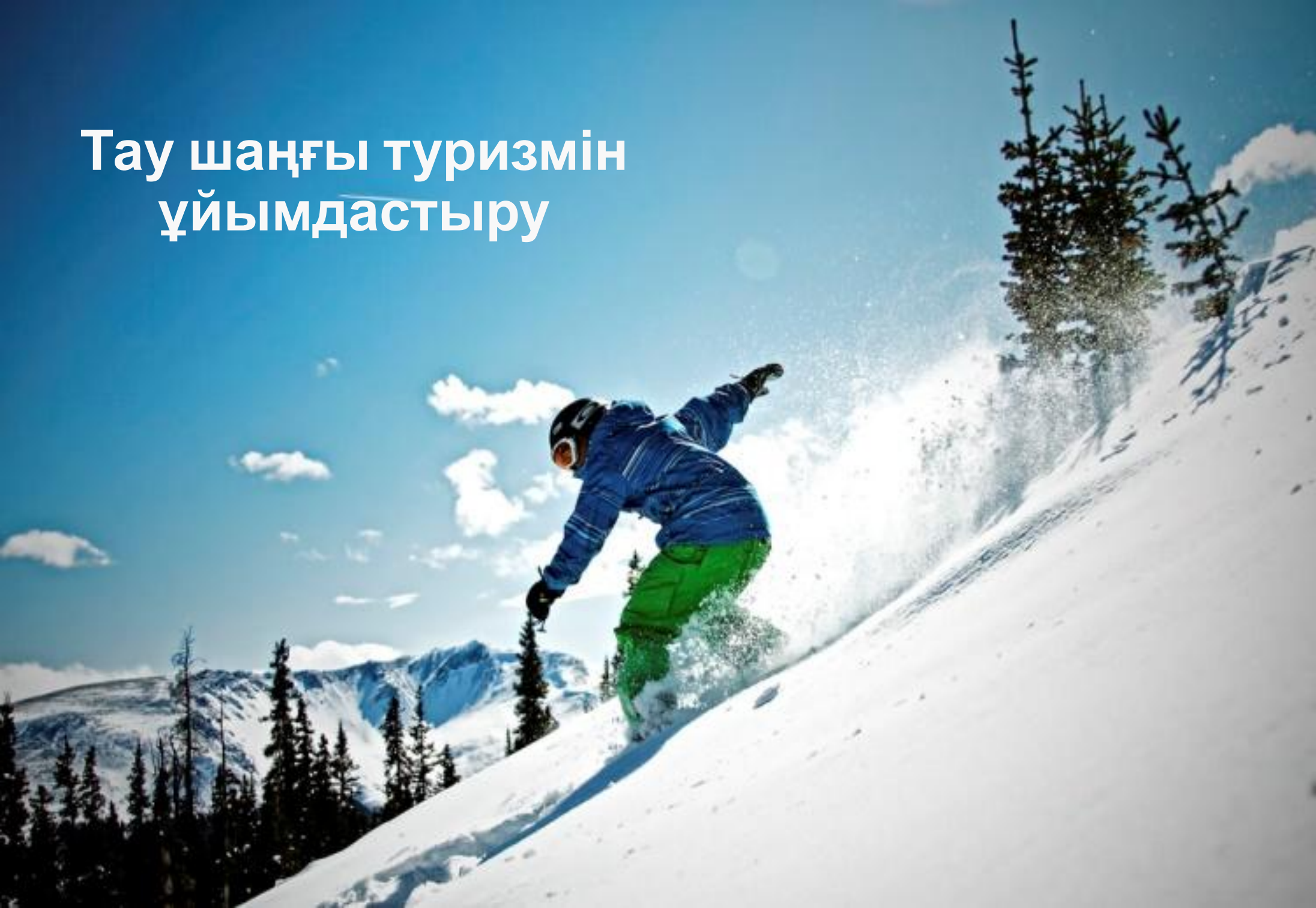


Тау шаңғы туризмін ұйымдастыру



Мазмұны

1

Кіріспе

2

Тау шаңғы туризмінің таихы

3

Тау шаңғысы жарыстарының түрлері

4

Шаңғы туризмінің техникасы мен тактикасы

4

Қазақстанның және әлемнің тау шаңғы орталықтары

5

Қорытынды



Тау туризмі ертеден қалыптасып,өзінің табиғи ерекшелігімен адамдарды қызықтыратын туризмнің басты объектісі болып саналады.Таулар пайда болу ерекшелігіне, табиғат жағдайларының қалыптасуына қарай туристік іс-әрекеттерді жайғастыруға өте қолайлы.Туристерді қызықтыратын факторлар түріне жатады. Таулар арқылы танымдық, спорттық және мәдени тәжірибелік жорықтар ұйымдастыруға болады.

Ертеректе елімізде шаңғы тебу дәл қазіргідей қызығушылыққа ие емес еді. Себебі, тау туризмі орталықтарының жабдықталуы нашар болатын. Ал, қазіргі кезде спорттық туризм, әсіресе, тау шаңғысына деген сұраныс пен қызығушылық артып келеді. Альпенистер көп жағдайда өздерімен шаңғы алып жүреді. Себебі, таудан түсер кезде қыстың әдемі бейнесін көріп, таудан сырғанап түскенді ұнатады. Альпенистердің арқасында таудан шаңғымен сырғанау туризмі дамып келеді. XX ғасырдың басында Финляндия альпенистері тау шаңғысын қолданған.

Тарихы



Тау шаңғы туризмінің тарихы Норвегияда XIX ғасырда басталды. Алғашқы жарыстар 1879 жылы Норвегия астанасы Христианияның (қазіргі Осло) маңында өтті. Норвегия шаңғы тебу шеберлігімен бірге шаңғы жасаумен де мақтана алған. Шаңғыларын алдында Швецияға, кейін басқа елдерге де экспортқа шығарған. Шаңғышылардың алғашқы клубы да Норвегияда пайда болған. Оны ұйымдастырушыларының ішінде белгілі полярлық зерттеуші Фритьоф Нансен де болыпты. Скандинавиядан тау шаңғы спорты Еуропа мен Американың таулы аудандарына тарап кетті.

Соңғы 30 жыл ішінде тау шаңғы спортының географиясы әлдеқайда кеңейді: солтүстіктегі Аляскадан оңтүстіктегі Чили Андыларына дейін, Испанияның Орталық Кордильерасынан Орталық Азиядағы Памир мен Тының мұхит жағалауына шейін. Тіпті Антарктиданың өзінде де тау шаңғымен айналасуға мүмкіндік бар.



Тау шаңғы туризмі белсенді туризмнің арнайы түріне жатады. Ол бірнеше элементтерден тұрады: емдеу-сауықтыру, рекреациялық, әуесқой спорттық, экологиялық. Бұл туризм түрі капиталы ауқымды және қажырлы еңбекті талап етеді.

Тау шаңғыс жарыстарының түрлері:

- Биатлон**
- Тау шаңғылы спорты**
- Шаңғымен трамплиннен секіру**

Биатлон



Шаңғы жарысы мен винтовкамен ату өнерін үйлестірген қысқы олимпиадалық спор түрі. Биатлон Германия, Ресей, Норвегия, Швеция елдерінде кеңінен таралған. Биатлонның түпкі маңызы әскери патрульдердің жарыстары болып саналады. Бүгінгі таңда биатлонның үйлескен бірнеше түрі бар: шаңғы жарысы мен садақ тарту спорты (ачери биатлон), қарда жүгіру жарысы мен винтовкамен ату (қарда жүру биатлоны), аңшы шаңғысындағы жарыс және аңшы винтовкамен ату (аңшы биатлон).



Ачери биатлоны



Қар биатлоны



Аңшы биатлоны

Тау шаңғылы спорт



Арнайы таудан шаңғымен түсу спорты. Дүниежүзіндегі туристердің арқасында кеңінен таралған.

Түрлері:

- Дауинхилл;
- супер-гигант
- ірі гигант слалом;
- телемаркинг;
- Фрирайд;
- фристайл;



Даунхелл



Фрирайд



Супер-гигант



Гигант слалом



Телемаркинг



Фристайл

Трамплиннен секіру

Дербес спорт түрінде шыққан, кейіннен шаңғы қос сайысының бағдарламасына кіреді. Норвегияда пайда болған



Техникасы мен тактикасы

Ерекшелігі

- ✓ Шаңғы жорығы үшін құралдар;
- ✓ Шаңғышының туристік киімі, аяқ киімі;
- ✓ Қардағы алау және ошақ жағу;
- ✓ Жол демалысын ұйымдастыру;
- ✓ Үсік, салқын тию, басқа да аурулар, а қарсы шаралар ұйымдастыру;



Тау шаңғы туризмінің техникасы мен тактикасы

- ✓ тау шаңғысына арнайы бекітілген аяқ киім;
- ✓ шаңғы таяғы;
- ✓ арнайы костюм;
- ✓ қорғайтын көзілдірік;
- ✓ таң ертең 8-9 да жорыққа шығу;
- ✓ топтың қозғалысы күн салқындаса тоқтатылады;
- ✓ дене тез салқындамау үшін жүгірмеу керек;
- ✓ қозғалыс бірқалыпты болу керке;
- ✓ жолдорбаны дұрыс тағу керек;
- ✓ құлаған кезде оңға немесе солға бұрылып құлау керек;

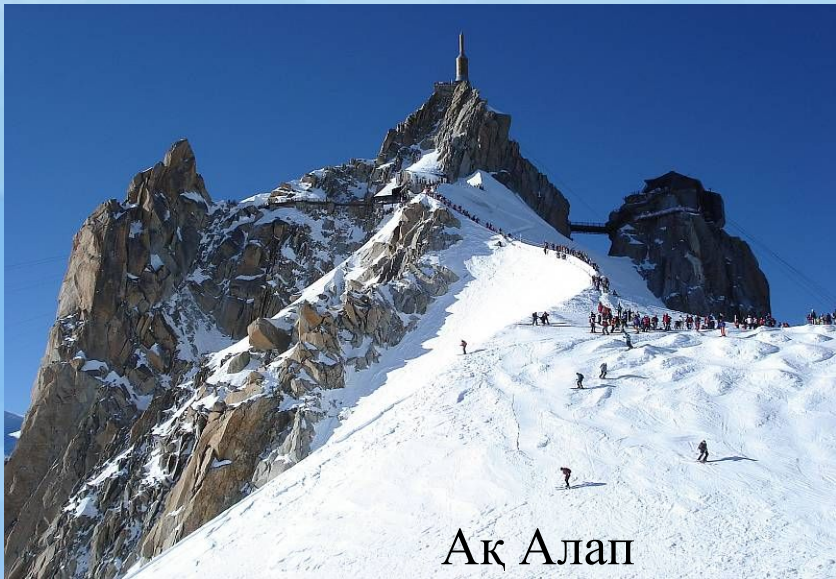


Шаңғы жорығында түскі немесе кеште дайындаған дұрыс, түскі асқа бутерброд, шәй немесе кофені термосқа дайындайды. Жылы ауа райы болса алау жағуға болады. Жорық ұйымдастырушылар алдын ала жорық болатын орынға барып көру керек. Тез пісетін тамақтарды алу керек. Туристер қонатын орынға 16:00 де келеді, 23:00-де жатады.



Әлемде 4 мыңға жуық тау шаңғы орталықтары бар. Мыңдаған тау беткейлерінде 25 мың аспалы көтергіштер істейді. Тау шаңғымен 100 млн жуық адам айналысады деген пікір бар.

Еуропаның тау шаңғы орталықтары. Альпы, ауданы 180 мың шаршы км. 120 мың трасса. Монбланда әлемнің ең ұзын трассасының бірі Ақ Алап (Белая Долина) орналасады (22 км). Ең жоғары деңгейде дамыған инфрақұрылым мен сервис. Географиялық орналасуы да өте ыңғайлы. Альпы ауданында орналасқан 4 ел: Франция, Австрия, Италия мен Швейцария әлемдік тау шаңғы нарығында алдыңғы қатарда орналасады. Францияда әлемдегі ең ірі тау шаңғы базасы Үш Алап (Три долины) орналасқан. Оның «визит карточкасы» — Куршевель.



Ақ Алап



Үш алап



Куршевель



Австрия тау шаңғы орталығы – Тироль облысы. Оның астанасы Инсбрук екі рет – 1964 және 1976 жж. қысқы Олимпиада ойындарын қабылдаған. Белгілі курорттары – Китцбюэль, Майерхофен, Зеефельд, Сан-Антон.



Китцбюэль

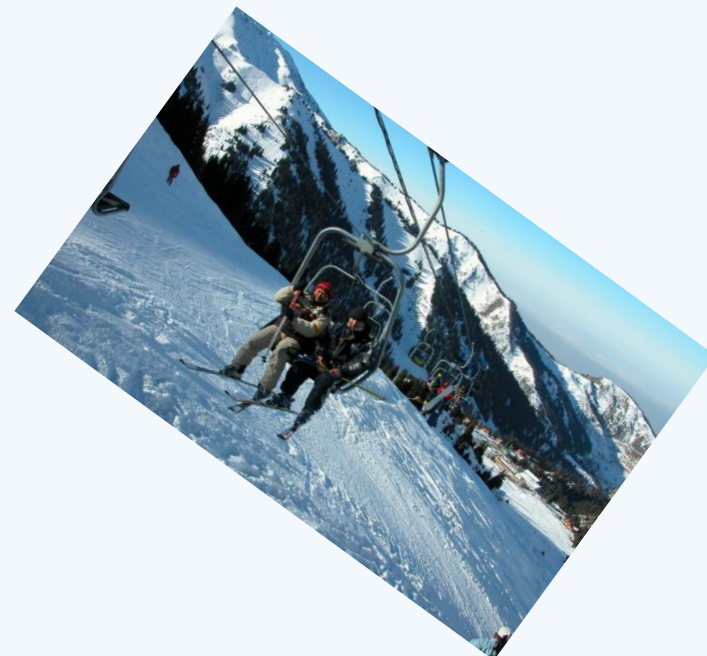




Майрхофен



Қазақстан тау шаңғы орталықтары



Шымбұлақ





Ақбұлақ



Елімізде шаңғы туризмінің дамуына кедергілер көп, олар: арнайы жабдықтардың болмауы, арнайы киімдердің сапасыздығы, т.б. Сондай кедергілерег қарамастан шаңғы туризмі елімізде үлкен сұранысқа ие. Денсаулыққа пайдасы да зор. Яғни омыртқа майысуына, жүрек еттерінің жетілуіне, бойды тік ұстауға пайдасы мол.

Назарларыңызға рахмет!

